

İDARECİLERİN HEDİYE ALMASI VE RÜŞVET

Hz. Ali *radiyallahu anh ve keramallahu veche* hazretlerinin Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'den naklen bize rivayet ettiğine, bildirdiğine göre; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz buyurmuşlar ki;

أَخَذُ الْأَمِيرِ الْهَدِيَّةَ سُحْتٌ، وَقَبُولُ الْقَاضِي الرِّشْوَةَ
كُفْرٌ.

*Ahzü'l-emîri'l-hediyete suhtün ve kabûlü'l-kâdi'r- rişvete küfrün.*¹

Ahzü'l-emiri'l-hediyete suhtün. “Komutanın, başkanın, idarecinin, emîrin hediye alması haramdır.” *Ve kabûlü'l-kâdi'r- rişvete küfrün.* “Hâkimin, kâdînın rüşvet alması da küfürdür.”

Bu iki cümleden anlıyoruz ki her ikisi de iyi olmayan şeyler. Şimdi izahını yapalım:

Emîr, “emretme selahiyetinde olan kimse” demektir. Komutan da olur çünkü ordu-

¹ Gümüşhânevî, *Râmûz*, 20, r. 4.

nun başına geçiyor, askerlerine emrediyor. Bir devletin başkanı da olur. Bir yerin vâlisi de olur, kendisinde emretme selahiyeti olan her kimse emîrdir.

Onun için müslümanlar Peygamber Efen-dimiz'den sonra başa geçen idarecilere ne demişler?

Mesela, *Yâ emire'l-müminîn*. "Ey mümin-lerin emiri" diye hitap etmişler.

Demek ki böyle selahiyet sahibi mevki makam sahibi bir insan hediye alırsa bu nedir?

a. Makam Sahiplerinin Rüşvet Alması

Suhtün. -noktasız ha ile- suht, "helâk etmek" mânasına geliyor. *Suhtün*. "Helâk edici bir şeydir, haramdır, doğru değildir." Çünkü umumiyetle böyle mevki makam sahibine yakınlaşmak isteyen insanlar çoktur. Başka zaman hiç yüzüne bakmazken işini yürütecek, menfaatini sağlayacak, onun nüfuzundan istifade edecek diye götürür, çeşit çeşit hediyeler verir.

Hani Nasreddin hocanın hikâyeleri şaka yollu söyleniyor ama bize insanların içindeki

bazı huyları anlatıyor. Nasreddin hoca bir sembol oluyor, o fıkralarda insanların huylarını görmüş oluyoruz.

Bir yerde bir toplantı, ziyafet varmış, gitmiş, kapıdan, “Sen kimsin, tanımıyoruz seni dön!” filan döndürmüşler, Hoca’yı içeri sokmamışlar. Gitmiş, evde müstesnâ kürklü bir cübbesi varmış, o kürklü cübbeyi giymiş sırtına, yeni sarık sarmış, süslü ziynetli tantanalı bir kıyafete bürünmüş yine aynı yere gitmiş.

Tabii kıyafet değişti ve üstündeki elbiseler çok fevkalade güzel. Uzaktan bir beyefendi geliyor ama “sen kimsin” filan diye sorarlar mı? Kimin haddine! “Buyurun efendim, şöyle geçin efendim.” filan, başköşeye oturtmuşlar, hemen “sofraya da buyur” demişler. Sofraya oturmuş, kürkünü uzatmış sofraya. “Kürküm, ye bu yemekleri, bu itibar sana! Ben demin de geldim, kimse bana itibar etmiyordu, bak bu itibar sana, ye.” demiş.

Kürk bir şey yemez ama işte kürklü oldu mu bir insan herkes itibar eder, el üstünde tutar. Kürkünden çıkardığın zaman kimse şey yapmaz. Onun için böyle dalkavuklar, işini

yürütecek olan insanlar ekseriyetle baştaki insanların etrafını alır ve çeşit çeşit hediyeler verirler.

b. Hangi Mertebeye Yükselirsek Yükselelim Eski Dostları Unutmayalım

Bundan iki çeşit ders çıkar bize. Bir, eğer biz bir yüksek mevkiye çıkarsak eski dostlarımızımızı unutmayalım. Bizim eski dostlarımız bizim hakiki dostlarımızdır. Sonradan birden bire etrafında peydahlanıveren, halka çeviri veren, alıveren çeşit çeşit; “Beyefendi hazretleri, teveccüh buyurdunuz efendim, evet efendim, münasiptir efendim, *mahzâ* isabet buyurdunuz efendim...” Böyle dalkavukluk yapanlar bilin ki onlar hakiki dost değil.

Seni nereden tanırdı da dost edindi?

Öteki dostların geride kalır, kalabalıktan yanına gelemmez, kapının dışında kalır, berikiler bakarsın etrafı sarmış. Aman eski dostları unutmayın! Böyle bir yüksek mevkiye geçerseniz, eski hakiki dostları unutmayın, yeni uydurma dostlara da kapılmayın.

Çünkü bir insanın yüzüne karşı gülen, söyleyen insanın aslında kadr u kıymeti yok, bir kötü niyeti var demektir. Hele hediye! O

gibi mevki makam sahibi kimseler hediye almamalı çünkü haramdır. O mevkiinden dolayı veriliyor ona, arkasından bir şey gelecek.

Nitekim *emiri'l-müminîn* Hz. Ömer *radıyallahu anh*'ın başından bir hadise geçmiş, buraya şerhe kaydetmişler, onun size tercümesini söyleyivereyim:

Hz. Ömer *radıyallahu anh*'a adamın birisi bir hayvan budu et hediye etmiş. Ondan sonra da başkasıyla hasım olarak muhakemeleşmek için birkaç gün sonra mı artık, ne kadar sonraysa karşısına gelmiş. [Hz. Ömer] bakmış [adam] karşısında. Hz. Ömer aynı zamanda aralarında hükmediyor ya! [Adam] söz almış, demiş ki;

“Ey müminlerin emîri! Bizim aramızda hükmet. Ben bundan davacıyım, o benden davacı, aramızda bir husumet var. Aramızda hükmet, ama öyle bir şekilde hükmet ki hakkı batıldan koyunun budunu ayırır gibi ayır.” filan diye o koyun budundan şöyle bir bahsetmiş. Hayvanın budundan bahsedince o zaman Hz. Ömer derhal uyanmış...

Çünkü [normalde] hediye alınır; Peygamber Efendimiz sadaka kabul etmezdi, hediye

alırdı. Malum Selmân-ı Fârisî hazretleri geldiği zaman da öyle imtihan etti, dedi ki;

“Yâ Resûlallah bu sadakadır.”

“Teşekkür ederim, Allah razı olsun.” dedi Peygamber Efendimiz, etraftaki o fukarâ-i müslimîne, *ehl-i suffeye* “Alın bunu kendi aranızda yiyin.” dedi. Kendisi yemedi çünkü Peygamber Efendimiz sadaka yemez.

Bir zaman geçti, sonra geldi;

“Yâ Resûlallah! Bu sana hediyemdir.” dedi. O zaman da kendisi de yedi, etrafındakilere de dağıttı. Peygamber Efendimiz hediyeye alırdı ama şimdi Hz. Ömer de başında o niyetle almış. Eh ne bilsin kendisini sevdiğinden, ahabî diye veriyor sanmış, almış. Ama arkasından “böyle budun etten ayrıldığı gibi aramızda hükmet” filan der demez, derhal intikal ediyor demiş ki;

Fe-kâle: Allahu Ekber. Yani hayretinden, üzüntüsünden *Allahu Ekber* demiş şöyle bir. Başından böyle bir olay geçince demiş ki;

Üktübû ilâ cemî'il-âfâki hedâye'l-ummâri suhtün. “Bütün şu İslâm âleminin her tarafına gönderilmiş olan benim adamlarıma,

valilerime, idarecilerime yazın, hepsine tamam gönderin, o âmillerin, o zekât toplayıcıların, o vazifelilerin hediye alması haramdır.” diye [derhal tamam göndermiş.]

Onun için bu hususa dikkat edelim. Hatta bir başka rivayette vardır ki;

Peygamber Efendimiz ashaptan birisini zekâtları toplamak üzere vazifelendirmiş. O dolaşmış, gitmiş, devlete verilen zekâtları toplamış, Resûlullah'a getirmiş. Yâ Resûlallah işte bunlar şu falanca filanca kabilelerden, onların vermiş oldukları zekât hayvanları...

“Şu ne?”

“Onu da bana hediye ettiler” demiş. Diyor ki;

“Peki, sen zekât toplamaya memur olarak oraya gitmeseydin de bunu hediye edecekler miydi?”

“Yoo.”

“Öyleyse o senin değil” diyor. Yani memuriyetinden dolayı insanın almış olduğu her şey doğru olmuyor, hediye olmuyor, o mâna gayet zâhir olarak ortaya çıkıyor.

Demek ki idareci olduğumuz zaman hediye almayacağız, eski dostları unutmayacağız. Tabii idarecilere de hediye vermeyeceğiz, öyle şey yok. Hediye vermek de yok. Yani sevdiğin, eski ahbabınsa o ayrı mesele de, öteki türlü iş gördürmek için hediye yok!

Ve kabûlü'l-kâdi'r- rişvete küfrün.
“Kâdînin, hâkimin rüşvet kabul etmesi de küfürdür.”

Tabii buradaki küfürden maksat, bunu helal telakkî ederse kâfir olur yoksa büyük günahlardandır. Rüşvet; rüşvet, rişvet veya reşvet telaffuzu ile de ifade edilir. Üç hareke de caizmiş.

Bu rüşvet denilen şey büyük günahlardan, kebâirdendir. “Aman canım ne mahsuru var?” filan diye bir de onu helal telakki ederse o zaman kâfir olur.

Allahu Teâlâ hazretleri cümlemizi dünyanın, dünyalığın karşısında kale gibi metin, iffetli eylesin. Öyle iki paralık dünya metaı için ahireti tehlikeye sokan cahillerden, gafil-lerden uzak eylesin. Dinini ve âhiretini dünya metasına satanlardan eylemesin.

Elhamdulillah, insan İslâm terbiyesi gördü mü hadisleri okuyor, hayatını ona göre tanzim ediyor. İstanbul'da tanıdığımız, adını da söyleyelim Sadi Bey isminde bir inşaat mühendis var, Allah selamet versin. Devlet dairesinde çalışıyor, bir yere tayin olmuş, muntazaman işleri yapıyor.

Bir müteahhit gelmiş onun işini de bakmış, incelemiş mevzuat neyse ona göre yerinde incelemek lazım olmuş. Cipe binmişler, inşaat sahasına gitmişler, incelemişler. Kâğıdı imzalamış, tamam, bitti iş.

Adam hayretler içinde kalmış.

“Ne kadar çabuk bitirdiniz efendim bu işi! Ben bunun için geliyordum gidiyordum, geliyordum, gidiyordum bir türlü bu iş bitmiyordu, siz çarçabuk bitirdiniz!” filan diye adam hayret etmiş, hayretler içinde kalmış. Bana kendisi anlatıyor;

“Ondan sonra biz işimizi bitirdik, ciple daireye dönüyoruz. Şöyle zarfın içine bir şey koymuş, bir köşede, şu da... işte... buyrun...” filan kekeleyerek bizim Sadi Bey'e vermiş. “O zaman tepem attı.” diyor. Şoföre;

“Kenara çek arabayı!” demiş.

Adam da, az mı buldu artık neden filan diye korktu diyor. Ondan sonra, korktu ama asıl neden olduğunu tahmin edemedi diyor. Ben açtım ağzımı yumdum gözümü;

“Be adam! Ben hiç para filan bahis konusu ettim mi? Senin işini doğrudan doğruya inceleyip uygun gördüm de yapmadım mı?”

“Yaptınız efendim.”

“Peki bu para ne?”

“Efendim, işte âcizane hediye. Çok çabuk çıkarttınız işimi.” bilmem ne.

“Be adam! Ben bunu yaparken senden para mı istedim? Ben maaşımı alıyorum, ben Allah’tan korkan bir kimseyim, ben niye işten dolayı bir hediye, bir para, bir şey alayım? Bu benim vazifem, bunu benim yapmam lazım.” demiş.

“Efendim başkaları yapmıyor.”

“Siz, işte böyle alıştıırıyorsunuz da ondan yapmıyor. Sen veriyorsun, ötekisi vermeyince onun işini üç hafta sonraya atıyor. Taa bıkip da “ya sen ne kadar istersin diye pazarlığa

yanaşsın” diye. Onun için almak da kötü, vermek de kötü. Bir daha sakın böyle şey yapma sonra seni asarım, keserim, yakarım” filan tehdit etmiş. Tabii parasını almamış yine geri vermiş.

İşte böyle olacak. Devlet memurlarımız böyle olacak. Adamlarımız da böyle olacak.

Benim kendi başımdan da geçti. Bir yere bir kitap yazmıştık, devlet para verecek. Adam işte olur da, olmaz da, bin bir çeşit laf kıvırtıyor;

Mevzuatta vergiyi çok keserler yarısı vergiye gider filan.

“Canım, nereye giderse gitsin. elbette devlet vergimizle yaşayacak. Biz vermezsek vergiyi bu işler nasıl görülecek? Ne kadar kesilecekse vergiyi kes.” dedim.

Ama içimden de dedim ki; “Sen bir oyun kıvırttırıyorsun da, hele sende bir yanlış iş yap da ben de onu taa nerelerden tahkik eder, ben sana yapacağımı bilirim” diye içimden geçirdim.

Tabii aldı oraya buraya gitti, döndü do-laştı. Sonra geldi;

“Ha efendim bir kolayını bulduk.”

Kolayını nereden bulacaksınız! Usul neyse onu yap! Yani kolayını bulmak, öyle şey olur mu?

Önce bulunmamış kolay, sonradan bulundu! Baktı ben sapasağlam durunca;

“Elbette vereceğiz, keseceksen kes” filan deyince o zaman birşey diyemedi.

“Yahu çokmuş da, keşke bu kadar vergi kesilmese, bunun bir kolay tarafı yok mu memur bey?” filan desem yarı yarıya kırışacak. “Yarısı senin yarısı benim olsun” filan diyecek.

Allah ıslah etsin!..

Vermek de, almak da doğru değil.

c. Rüşveti Veren de Alan da Günahkardır

الرَّاشِي وَالْمُرْتَشِي فِي النَّارِ

*er-Râşî ve'l-mürteşî fi'n-nâr.*² “Veren de, alan da cehennemdedir.”

Cezası böyle. Vermeyeceğiz direteceğiz, dayatacağız, memuru terbiye edeceğiz. Me-

mursak kendimiz böyle davranacağız, o tarzda, öyle düzelecek bu işler.

Efendim, şimdi herkes alıyor, herkes veriyor.

Bilmem. Herkes yapınca haram meşrû olmaz.

“Herkes yaptı” diye haram helalleşir mi?

Değişmez. Hiç değişikliğe uğramaz. Allah ıslah etsin.

Ne yapalım işte herkes gevşetince işleri, hakikaten arabanın her tarafından tangır tungur ses geldiği gibi, devlet makinesinin de her tarafı böyle gidiyor. Biz sağlam durursak düzelecek. Mesuliyetimize müdrük olacağız.

Bu devlet kimin devleti?

Bizim devletimiz.

Sahibi kim?

Ne Yunanlı, ne Bulgar, ne bilmem Rus, ne Amerikan, ne İngiliz, sahibi biziz. Biz bunun vidalarını kendimiz sıkıştıracağız.

Devletimize biz sahip çıkmazsak ne olur?

O zaman başkalarının elinde kalır. O da bizim hayrımızı istemez ki, berbat eder durumu; onun için herkes bu memleketin evlâdı olduğunu bilecek, kendi memleketine sahip çıkacak.

d. Ahir Zamanda Kader

Diğer hadîs-i şerîf;

أَخِرَ الْكَلَامُ فِي الْقَدْرِ لِشِرَارِ هَذِهِ الْأُمَّةِ فِي آخِرِ
الزَّمَانِ.

*Uhhira'l-keîamu fi'l-kaderi li-şirâri hâzihî'l-ümmeti fî-âhiri'z-zamân.*³

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'ten naklo-
lunduğuna göre Peygamberimiz *aleyhissetu
vesselam* hazretleri buyurmuşlar ki;

“Kader hakkındaki konuşmalar âhir za-
manda bu ümmetin en şerlilerine tehir kılın-
dı.”

Ne demek? Bunun izahını yapalım;

Kader diye bir mesele var. Nasıl bir me-
sele?

---

³ Gümüşhânevî, *Râmûz*, 20, r. 5.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ. اٰمَنْتْ یٰ اللّٰهَ وَمَلٰئِکَتِهٖ
وَكُتِبَہٗ وَرَسَلَهٗ وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ وَبِالْقَدْرِ خَیْرِهٖ وَشَرِّہٖ
مِن اللّٰهِ تَعَالٰی

*Âmentü billâhi ve melâiketihî ve kütü-
bihî ve rusulihî ve'l-yevmi'l-âhiri ve bi'l-
kaderi hayrihî ve şerrihî minallâhî teâlâ.*

Âmentümüze girmiş olan kader mevzû.
“Hayır da şer de Allahu Teâlâ hazretlerinin
takdiriyledir. Onun kaderiyledir diye iman
ettik.” diyoruz. Bu hadîs-i şerîfte buyuruyor
ki;

“Kader hakkındaki söz söyleme, konuşma
bu ümmetin en şerlilerine bırakıldı.” Bunu
öndekiler yapmaz da daha sonrakiler yapar-
lar.

Ne zaman?

Âhir zamanda.

Bu *kader* hakkındaki konuşma nasıl ola-
cak?

Canım “Allah’ın takdiri yoktur.” tarzın-
da, “kaderi reddetmek” tarzında olacak.

Kader mevzûnda hakikaten şerli insanlar çok münakaşalar çıkarmışlardır. Kimisi “kader yok” demiştir.

Kader yok da bu kâinatı kim idare ediyor?

Şu âciz insanların kendilerine faydaları olsaydı, herkes kendisini sıhhatli yapardı. Herkes kendisini zengin yapardı. Herkes bin yıl, beş bin yıl, on bin yıl yaşardı. İstemediği kimseyi âhirete göndermezdi. Anasını, babasını, çoluk çocuğunu herkesin kendisi mi gönderiyor ahirete, seve seve istiyor da ondan mı gönderiyor?

Demek ki biz âciz, nâçiz beşeriz. Bizim kâinatın işleriyle, yönetimiyle, takdirât ile mukadderât ile bir işimiz yok. Allahu Teâlâ hazretleri takdir ediyor

Hayrihî ve şerrihî minallâhî teâlâ. “Hayır da şer de Allahu Teâlâ hazretlerinden.”

E peki kula ne? Bir kısmı diyor ki;

“Efendim, kulun hiç ihtiyarı yok, hepsini Allah yapıyor.”

O da yanlış. Allahu Teâlâ hazretleri burada bütün insanlara müsaade, ruhsat, imkân vermiş, serbest bırakmış. İsterse hayrı isteyey-

cek, isterse şerri isteyecek. İkisini seçme, ihtiyâr hakkı var; yani muhtarlığı var. Şu tarafı veya bu tarafı tercih edecek.

Allahu Teâlâ Hazretlerinin kaderini inkâr eden, kader mevzûnda hata etmiştir. Kulun mesuliyetini inkâr eden de hata etmiştir. İtikat bakımından Nne mesuliyeti inkâr etmek doğru ne de Allahu Teâlâ hazretlerinin kaderini inkâr etmek doğru. Ehl-i Sünnet uleması bu hususu gayet güzel, inceden inceye anlatmışlar, beyan etmişlerdir.

Cümle işler Allahu Teâlâ hazretlerininindir, O'nun gücüyle kuvvetiyle oluyor, Allahu Teâlâ hazretleri istemese, dilemese hiçbir şey olmaz ama kullarının imtihan olması için bu dünyada dilemiş, istediği şeyi yapmasına; hayrı da, şerri de yapmasına müsaade etmiş. Ama şerri yaptığı zaman, ruhsat var, müsaade var, yapabiliyor, yapması mümkün ama Allahu Teâlâ hazretlerinin rızası yok. Ona, şerre razı değil.

Kur'ân-ı Kerîm'inde hayırları sıralamış, hadîs-i şerîflerde bize bildirilmiş. Şerleri sıralamış, "Kullarım şunları işleyin, benim sevdiğim kul olursunuz, benim rızamı kazanırsınız.

Şunları şunları işlemeyin; kızarıım, cezalandırırım. Benim sevmediğim kul olursunuz, bunlar benim rızamın haricindedir” demiş. Ama razı olmadığı şeyleri yapmaya da insanlara imkân tanımış. Yarın, “Bak ben sizi serbest bıraktım, iki tarafı da seçmeye imkânınız varken sen şerri seçtin, gel bakalım, sen hayrı seçtin, al mükâfatını” diye ayırma yapmak için.

İşte bu hususu böyle ince ince bilmeyen insanlar *kader* mevzusunda ileri geri konuşmuşlardır; ya *ifrata* düşmüşlerdir, cebriyeciliğe veyahut kaderiyeciliğe gitmişlerdir, *tefrite* düşmüşlerdir. Müttakî kullar bu hadîs-i şerîflere, bu âyet-i kerîmelere bakarak Ümmet-i Muhammed’e kader mevzûnda *ifratla tefrit* arasında sağlam olan cadde-i kübrâyı göstermişlerdir.

Allahu Teâlâ hazretleri her şeye kadirdir, her şeyi ezelden bilir, yani olacağı da olmuşu da bilir. Ama onun ilmi kula tazyik manasında değildir, kulun ilerde ne yapacağını bilir. Bu, ince ilm-i kelâm mevzularının hassaslarından bir tanesidir.

Bu hadîs-i şerîften bize çıkan ders; kader mevzûnda konuşmak pek hoş bir şey değil; hatta Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz yasaklamıştır. Burada da anlıyoruz ki kader mevzûnda konuşanlar ümmetin şerhileri, kötöleri, yani makbul bir şey değil. Onun için inandık, iman ettik, Allahu Teâlâ hazretlerinin kudretine boyun büktük; ilmine, alîm olduğuna itikâd-ı tâmımız var diyeceğiz, bizim kendi üzerimize düşen sa'y ü gayreti de yapacağız.

Kula düşen kulluğunu güzel yapmak, kulluğunu güzelce yapıp Allahu Teâlâ Hazretlerinin rızasını kazanmaya çalışmaktır. Ta'til etmeyeceğiz; yani, “ben Allah’ın âciz nâçiz bir kuluyum, hiçbir şeye gücüm yetmez” derse insan; kendisinin hiçbir gücü kuvveti, ihtiyarı yokmuş, irâde-i cüz’iyyesi yokmuş gibi düşünürse, o zaman da büyük hataya düşer.

Allahu Teâlâ hazretleri kulun bir ihtiyarı olmasaydı hayırları emretmezdi, şerlerden yasaklamazdı. “Şunları yapmayın, bunu yapın” demezdi. “Yapmayın! Yapın!” dediğine göre bu yapmaya ve yapmamaya kula kudret verdiği işareti oluyor. İşte kader mevzûnu

kısaca, hülâseten böyle bilip, cadde-i kübrâdan ayrılmamak lazım. İnsan ne yaptığı kötülükleri Allah'a isnad etmeli ne de Allahu Teâlâ hazretlerinin kemal sıfatlarını red tarafına gitmeli. Ölçülü bir tarzda itikadını sağlam tutmalı.

Diğer hadîs-i şerîf;

أَخَذَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْنِي الْمِيثَاقَ، كَمَا أَخَذَ مِنَ
النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ، وَبَشَّرَ بِي الْمَسِيحُ عِيسَى بِنُ
مَرْيَمَ، وَرَأَتْ أُمَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي
مَنَامِهَا أَنَّهُ خَرَجَ مِنْ بَيْنِ رِجْلَيْهَا سِرَاجٌ أَضَاءَتْ لَهُ
قُصُورُ الشَّامِ.

*Ahazallâhu azze ve celle minnî el-mîsâka
kemâ ehaze mine'n-nebiyyîne misâkahum ve
beşşera bî el-mesîhu 'îse'bnü meryeme ve
raet ummü resûlillâhi sallallahu aleyhi ve
selleme fî-menâmihâ ennehû harace min*

*beyni ricleyhâ sirâcün edâet le-hû kusûra'sh-
şâmi.*⁴

Sadaka Resûlullah.

Bu hadîs-i şerîf Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in geleceğinin daha önceden bildirildiğini bize ifade ediyor.

Kur'ân-ı Kerîm'de âyet-i kerîmeler var ki⁵ Allahu Teâlâ hazretleri peygamberlerden, ümmetlerden ahd ü peymân, misak almış. "O peygamber gelince ona tabii olacaksınız, onun sözünü dinleyeceksiniz" diye. Onun için Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz herkesin beklediği, kâinatın eşrefi, insanların en yükseği, seyyidi, efendisi. Buyuruyor ki hadîs-i şerîfte;

"Allahu azze ve celle hazretleri benden mîsak aldı, benden önceki peygamberlerden de mîsak aldı ve böyle kendisine itaat edeceğini, etmeleri gerektiğini ve peygamber geldiği zaman onlara uymaları gerektiğini insanlara bildirdi." Peygamber Efendimiz;

---

⁴ Gümüşhânevî, *Râmûz*, 20, r. 6.

⁵

Ve beşşera bâ el-mesîhu 'îse'bnü meryeme. "Beni kaç asır önce İsa aleyhisselam müjdeledi." diyor. İsa aleyhisselam Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'in geleceğini müjdeledi.

Deliller?

İlk önce biz müslümanlara delil lazım. Biz müslümanlara delil Kur'ân-ı Kerîm'den Saff suresinde, âyet-i kerîme şöyle buyuruyor;

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ
وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ

Ve iz kâle 'îse'bnü meryeme yâ benî isrâîle innî resûlullâhi ileyküm musaddıkan li-mâ beyne yedeyye mine't-tevrâti Ve mü-beşşiran bi-rasûlin ye'tî min ba'di's-muhû ahmed.⁶

Ve iz kâle 'îse'bnü meryeme yâ benî isrâîle innî resûlullâhi ileyküm. "Hani o zamanları hatırla ki, Meryem'in oğlu İsa aleyhisselam benî israile demişti ki; Ey İsrailo-

⁶ 61/Saff, 6.

ğulları! Ben Allah'ın resûlüyüm.” İsa *aleyhisselam* böyle demişti onlara. Bunu hatırla.

Musaddıkan li-mâ beyne yedeyye mine't-tevrâti. “Benden önce Musa *aleyhisselama* indirilmiş olan Tevrat adlı kitaptaki ahkâmı tasdik ediciyim, onları doğrulayıcıyım, onların hak ve doğru olduğunu söyleyiciyim.” *Ve mübeşşiran bi-rasûlin ye'tî min ba'di's-muhû ahmed* “Benden sonra gelecek ve adının Ahmed olacağı bir peygamberi de müjdelemekle vazifeliyim.”

İsa *aleyhisselam* böyle dedi. Sağlığında Peygamber Efendimiz'in geleceğini müjdeledi, bu âyet-i kerîme bildiriyor. Bu hadîs-i şerîf de bu hakikati biz müslümanlara söylüyor.

Gelelim hıristiyanlara. Hıristiyan Kur'ân-ı Kerîm'e inanmaz, onlara delil İncil'den var. Onlara delil İncil'in içinde var ve İncil'in içindeki âyetleri doğru okuduğu için pek çok papaz o ayetlerden;

“Ha, demek ki âhir zaman peygamberi Muhammed *aleyhisselatu vesselam* Hz. İsa'nın müjdelediği hak peygambermiş.” deyip, papazlığı bırakıp müslüman olmuşlardır.

Kim mesela?

Bir tanesi İspanya'da papazlık mesleğinde yetişmiş Anselmo Turmeda adında bir papaz. Uzun hayat hikâyesini kendisi sonradan kaleme almış; ben şurada yetiştim, şurada okudum, şöyle şöyle oldu da ondan sonra İncil'deki o âyeti görünce müslüman oldum diye kendisi bildiriyor. O kitap da Arapça'dan Türkçeye Mehmet Zihni Efendi tarafından tercüme edilmiş. Şu *Büyük Nimet-i İslâm* kitabını yazan Mehmet Zihni Efendi onu; *Tuhfetü'l-erîb fi'r-reddi alâ Ehli's-salîb* (İstanbul 1291) diye tercüme etmiş. Sonradan bu yeni harflerle de *Hıristiyanlığa Reddiye* diye, birkaç defa neşredildi (Bedir. Yay. İst. 1995). O papaz müslüman olduktan sonra o kitabı yazmış. Hikayesi de şu, hatırdaki kalmasında fayda var.

e. Anselmo Turmeda İsimli Alim Papazın Müslüman Oluşu

İspanya'da Mayurka [Majorque] adasında dünyaya gelmiş Anselmo Turmeda [1355-1423]. Fransa'da tahsilini ilerletmek üzere büyük bir alim papazın manastırına gitmiş. O şehir de, şehrin ismi şu anda hatırımda değil

böyle Hıristiyan ilâhiyat tahsiliyle meşgul olanların gittikleri bir ilim şehri [Lombardia'daki Bologna Üniversitesi]. Her gün gidiyorlar İncil'in şerhlerini okuyorlar, hıristiyanlığa ait ince mevzuları öğreniyorlar derken üstadları bir gün hastalanmış derse gelmemiş. Gelmeyince, bunlar zaten evvelce memleketlerinde papazlık tahsili yapmışlardı ama orada yüksek tahsil yapıyorlar; oturmuşlar kendileri açmışlar kalın kalın kitapları, okumuşlar bir şeyler.

Okuduktan sonra akşam oluyor o Anselmo Turmeda'yı büyük üstadları severmiş. Onun evine gidiyor;

“Efendim, bugün gelemediniz rahatsızlığınız nasıl?” filan diye gidiyor yanına.

“Evet, rahatsızlandım, gelemedim. Ne yaptınız bugün?” diyor.

“Siz gelmeyince biz de kalın kalın kitapları açtık, okuduk bir şeyler.”

“Hangi bahsi okudunuz?”

“İncil'in falanca yerindeki filanca ayeti okuduk. 'Benden sonra birçok hamdedici gelecek.' diyen ayeti okuduk” diye söylemiş.

“Peki, o ‘çok hamdedici gelecek’ ayetini nasıl izah ettiniz?”

“İşte kimisi Cebrail gelecek dedi, efendim.”

“Yok, öyle değil.”

“Kimisi âhir zamanda tekrar şu olacak, bu olacak.”

“Yok, öyle değil.”

“Kimisi şöyle dedi, kimisi böyle dedi...”

“O değil, o değil...”

“Efendim o zaman lütfen keremen doğrusunu söyleyin! İşin aslını, doğrusunu bize söyleyin.” Demiş ki;

“Söyleyemem.”

“Aman efendim etmeyin, eylemeyin, size işte senelerce hizmet ettik, bizi bu ilimden mahrum eylemeyin, beni seviyorsanız, bana bunu hiç olmazsa sır olarak söyleyin.”

“Evladım tahammül edemezsin.”

“Efendim tahammül edeceğim, söz veriyorum.”

“Evladım söyleyeceğim ama başkasına söylememek şartıyla söyleyeceğim.”

“Peki.”

“Bak başkasına söylersen reddederim, benim söylediğimi inkâr ederim, sonra sen ortada kalırsın, başkasına söylemeyeceksin.”

“Peki söylemeyeceğim.”

“Evladım bu âyet-i kerîmede bahsedilen şahıs müslümanların peygamberi Hz. Muhammed'dir.” diyor.

“Nereye gideyim?”

“Burada söylesem bu adamlar beni öldürürler, ama sen gençsin, sen istersen İslâm diyarına gidebilirsin.” diyor.

Memnun oluyor, adamın elini öpüyor. Oradan yola çıkıyor. Şöyle Fransa'nın güneyinden, İtalya'dan Roma üzerinde Sicilya'ya kadar geliyor. Sicilya'nın limanında Tunus'a geçecek gemileri bekliyor ve Tunus'a geçiyor. Tunus'ta da tüccarlardan orada yerleşmiş hıristiyanlar varmış, onlara misafir oluyor, onlarla konuşuyor filan. Fırsat kolluyor ki müslümanların tarafına bir geçsin. Tunus

emîrinin yanına bir fırsat buluyor gidiyor. Yanına gelince diyor ki;

“Efendim, ben müslüman olmaya karar verdim, yalnız size bir şartım var, müslüman olacağım ama sizden bir ricam var.”

“Nedir” diyor?

“İlk önce benim kim olduğumu şuradaki hıristiyanlara sorun, sonradan aleyhimde dedikodu etmesinler, yanlış söz söylemesinler. İlk önce benim nasıl bir insan olduğumu öğrenin.” O zaman Tunus emîri diyor ki;

“Sen Abdullah b. Selâm’ın Resûlullah’a söylediği gibi söyledin.” O da Yahudi âlimiydi. Müslüman olmadan önce geldi Resûlullah'a dedi ki;

“Yâ Resûlallah! Ben müslüman olacağım ama bu yahudiler bana sonra çok iftira ederler, önce benim nasıl insan olduğumu onlara sor, onların sözünü al, ondan sonra ben Müslümanlığımı ilan edeceğim” dedi. Ve yahudilere sorduğu zaman;

“Büyük âlimdir, şöyledir, böyledir.” filan dediler. Müslüman oldu deyince de çeşitli iftiralar yaptılar. “Sen öyle dedin.” diyor.

Hakikaten de çağırıyor Tunus'taki öteki tüccarları ve soruyor;

“Anselmo Turmeda diye birisini tanıyor musunuz?”

“Tanırız efendim” diyorlar.

“Kimdir?”

“Bizim büyük âlimlerimizden birisidir.”

“Nasıl, ahlâkı iyi midir?”

“Çok iyi ahlaklı ve dürüst bir adamdır.”

“İlmi var mıdır?”

“İlmi çok yüksektir efendim.” filan.

“Peki diyor Tunus emîri, o adam müslüman olur mu acaba, müslüman olursa ne dersiniz?”

“Hâşâ, asla o müslüman olmaz, o büyük alimdir” filan derken, o saklandığı yerden çıkıyor, onların yanına gidip diyor ki;

“Ey hıristiyan cemaati! İncildeki filanca âyetten, falanca âyetten anlaşıldığına göre, Müslümanlık hak dindir, Hz. Muhammed *sal-lallahu aleyhi ve sellem* Allah'ın Resûlü'dür; ben bu kadar ilimle uğraştıktan sonra bunu

buldum, müslüman oldum, gelin siz de inat etmeyin siz de müslüman olun.”

Ötekiler de bir gürültü, bir patırtı... Diyorlar ki;

“Bu adam papazlıkta evlenmek yok diye papazlığı bıraktı, ondan müslüman oldu.” İftiraya başlıyorlar filan ama artık başında güzel dediler ya, onun kıymeti kalmıyor.

Bu mesela onbeşinci asırda olmuş bir hadise. Sonra Türkiye’ye matbaayı getirmiş, birçok kitap basmış olan bir İbrâhim-i Müteferrika [ö. 1160/1747] var, duymuşsunuzdur. İbrâhim-i Müteferrika da bir Macar papazıdır. Aslında Kolojvar eyaletinden [Koloszvar, bugünkü Romanya’da Cluj şehri] gelmiş bir papazdır. Papazken İncil’e ait eski şerhleri, kitapları okumuş, oradan müslüman olmuş; İncil’deki Hz. Peygamberi bildiren ayetler diye bir de kitap yazmış, onu da *Risâle-i İslâmiyye* diye bir kitap haline getirmiş.

Başka?

Bu yakın zamanda, yani cumhuriyetin ilk yıllarında galiba veyahut Osmanlıların son zamanlarında Abdülahad Davud [ö. 1866-

1930[?]] diye bir Süryani papazıymış. O Süryani papazı, *İncîl ve Salîb* [İstanbul 1329] diye bir büyük kitap yazmış. Bir parmak kalınlığında büyük boy bir kitap.

Orada da kendisinin Süryani papazı olduğunu [ve sonradan müslüman olduğunu anlatıyor.] Yunanca, Latince, İngilizce, Arapça, Farsça gibi birçok dil biliyor, yani büyük bir papaz. O İncil'deki âyetleri sıralamış ve, "İşte bunlar Hz. Muhammed'in, Hz. İsa'nın bahsettiği hak peygamber olduğunu gösterir." diyor ve o âyetlerden, o âyetlere dayanarak müslüman olmuş.

Onun kitabı da bilmiyorum neşredildi mi, edilmedi mi? Eski harflerle basıldı. Arapçası da basıldı fakat yeni harflerle çıktı mı çıkmadı mı, biliyor musunuz, gördünüz mü bilmiyorum Abdülahad Davud efendinin kitabını! Yani bu ayetlerden müslüman olanlar çok.

Biz de İstanbul Edebiyat Fakültesinde talebeyken o zaman profesör Hamidullah beyle eski kitaplar okuyor idik, bu mesele geldi, bu mesele gelince hoca bize kütüphanesinden kalın kalın kitapları getirdi, sayfalarını ciltlerini açtı. İncil'de yerlerini işte bak şu âyet-i

kerîme, şu âyet-i kerîme diye gösterdi. Yani bu, bu çok sağlam, çok garantili bir şey...

Daha geçen günlerde, iki hafta önce de Güney Afrika'da basılmış İngilizce bir kitap elime geçti. Güney Afrika'da şimdi beş yüz bin kadar müslüman var. Onların yazmış olduğu bir İngilizce kitap gördüm. Oradaki müslüman bir babayiğit alim, açmış telefonu, papazların telefonlarını bir bir çevirmiş;

“Sizinle hristiyanlık hakkında görüşmek istiyorum.” demiş

“Hepsi bir bahane buldu kıvırttı, bir tanesi benimle konuşmayı kabul etti. Onun zerine kalktım, evine gittim” diyor. O da;

“Müsaade ederseniz benim hürmet ettiğim bir yaşlı kimse var o da gelsin.” dedi diyor.

“O da geldi, ikisi karşıma oturdular; konuştuk konuştuk, ben şunu söyledim, o şunları söyledi.” diye kitabı sorulu-cevaplı yazmış. Sonunda onları pes ettirmiş. Yani onların İncil'den âyetlerini, delillerini göstererek Hz. Peygamberin hak peygamber olduğunu izah etmiş.

O halde bu hadîs-i şerîfi izah için bu kadar şeyi söyledik. Burada Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz;

“Beni Meryem’in oğlu İsa *aleyhimesselem* müjdeledi.” diyor. Yani, “Gelirse tâbi olun” diye o geleceğimi önceden ümmetine bildirmişti. Sonra;

f. Hz. Amine ‘nin Rüyası

Ve raet ummü resûlillâhi sallallahu aleyhi ve selleme fî-menâmihâ ennehû harace min beyni ricleyhâ sirâcün edâet le-hûkusûra’ş-şâmi. Hadisin buraya kadarı hadis de, bundan sonrası galiba ravinin kendi sözleri olmuş oluyor. İbareden öyle değişiyor siyak.

“Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in anası rüyada iki ayağının arasından bir kandil zuhur ettiğini, nur çıktığını ve bunun Şam’daki köşklere aydınlattığını görüyor.”

Tabii rüya bir deniz... Yani iki ayağının arasından çıkması Peygamber Efendimiz’in doğumuna işaret. Şam’daki köşklere aydınlatmasından murat da, ilk önce oraların müs-

lüman olacaklarına, İslâm nuru ile nurlanacaklarına alâmet.

Hakikaten de Ceziretü'l-Arap'da ilk önce Busrâ denilen Şam'ın güneyindeki o kasaba ele geçti ve oradaki hıristiyanlar müslüman oldular.

Demek ki bu hadîs-i şerîfin içinde bildirilen hususlar da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkındaki şeyler, hepsi tarihi hadiselerle muvâfık olmuş hususlar.

Diğer hadîs-i şerîf.

أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ، وَأَجِيزُوا
الْوَفْدَ بِنَحْوِ مِمَّا كُنْتُ أُجِيزُهُمْ

*Ahrîcu'l-müşrikîne min cezîrati'l-arabi ve ecîzü'l-vefde bi-nahvin mimmâ küntü ücîzühüm.*⁷

İbn Abbas *radıyallahu anh'ten* rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz diyor ki; “Müşrikleri Cezîretü'l-Arab'tan defedin.”

Cezîretü'l-Arab neresi?

⁷ Gümüşhânevî, *Râmûz*, 20, r. 7.

Basra ile Filistin arasının aşağısı, ta o yarımadaanın her tarafı. Yani “Burada Allah’a şirk koşan insan bırakmayın. Allah’ı doğru düzgün tanımayan bir insanın burada yaşamaya hakkı yok. Çıkarın. “Ama ben nasıl bazı incelemek üzere gelmiş olan gruplara icazet verdiysem, müsaade ettiysem; gelip anlamak isteyen, dinlemek isteyenlere de müsaade edin!”

Peygamber Efendimiz müsaade ederdi. Âyet-i kerîmede de kendisine öyle emrediliyor.⁸ Gelip dinleyecekler, Kur’ân-ı Kerîm’i dinleyecekler, soracaklar, cevapları alacaklar, konuşacaklar. Hattâ Necran’dan bir büyük hıristiyan kâfilesi gelmişti. O kâfile Peygamber Efendimiz’e çeşit çeşit sorular sordular, hepsini cevaplandırdı. Âl-i İmrân suresi’nde ona dâir pek çok âyet-i kerîme vardır, ama onlar nasipleri yokmuş yine öyle gittiler.

Demek ki müşriklerin çıkartılmasını istiyor. Müşriklere İslâm cemiyetinde hayat hakkı yok. Müşrikse hayat hakkı yok. Ehl-i kitapsa yine Allah’a inanıyor diye, vergi, cizye ver-

mek suretiyle, öyle hor hakir yaşama izni var da ötekilere izin yok.

أَخْرِجُوا يَهُودَ الْحِجَازِ، وَأَهْلَ نَجْرَانَ مِنْ جَزِيرَةِ
العَرَبِ، وَاعْلَمُوا أَنَّ شَرَّ النَّاسِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا
قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ.

*Ahricû yahûde'l-hicâzi ve ehle necrâne min cezîreti'l-arabi va'lemû enne şerra'n-nâsi ellezîne't-tehazû kubûra enbiyâihim mesâcide.*⁹

Bu da demin ki mânayı ifade eden bir hadîs-i şerîf ama sonunda başka bir husus geliyor.

“Hicazın yahudilerini oradan çıkartın.”

Hicaz, mâlum Arap yarımadasının garp tarafında Mekke'nin Medine'nin bulunduğu mıntıkaya denilen isim. Peygamber *aleyhisselatu vesselam* Efendimiz, “Hicaz'dan yahudileri ve ehl-i necranı çıkartın.” demiş

Necran da Yemen'de bir mıntıkanın adı, orada da hıristiyanlar kümelenmiş hem de

⁹ Gümüşhânevî, *Râmûz*, 20, r. 8.

muannid hıristiyanlar; hak söylendiği halde kabul etmemişler.

“O yahudileri ve o hıristiyanları Ceziretü’l Arap’tan, Arap yarımadasından çıkartın.” buyurmuş. Ondan sonra da diyor ki;

Va’lemû. “Biliniz ki...” *Şerra’n-nâsi.* “İnsanların en kötöleri.” *Ellezîne’t-tehazû kubûra enbiyâihim mesâcide.* “Peygamberlerin kabirlerini ibadetgâh edinenlerdir.” Yani, peygamberlere tapma yolunu [açanlardır.] diye belirtmiş.

Bu vefatına yakın zamanda söylediği bir sözdür. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz demek istiyor ki; “Ceziretü’l Arap’taki İslâm’a düşman grupları buralarda tutmayın, İslâm’ı baltalama çalışması yapmasınlar ve benim kabrimi de ibadetgâh edinmeyin; yani müslümanların aklı, cahillerin aklı bana ibadete dönmesin” diye ikaz etmiş oluyor.

أَخْسَرُ النَّاسِ صَفْقَةً رَجُلٌ أَخْلَقَ يَدَيْهِ فِي آمَالِهِ، وَلَمْ
تُسَاعِدْهُ الْأَيَّامُ عَلَى أُمْنِيَّتِهِ. فَخَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا بِغَيْرِ
زَادٍ، وَقَدِمَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى بِغَيْرِ حُجَّةٍ

*Ahseru'n-nâsi safkaten raculün ahlaka yedeyhi fi-âmâlihî ve lem tusâ'idhu'l-eyyâmu alâ ümmiyetihî fe-harace mine'd-dünyâ bi-ğayri zâdin ve kadime alallahi teâlâ bi-ğayri hüccetin.*¹⁰

İnsanların en çok ziyana uğrayanı, insanların en büyük zarara düşürüleni kimdir?

“Bu bedbaht, zavallı ve çok büyük zarara uğramış müflis kimse o kimsedir ki;”

Ahlaka yedeyhi bi-âmâlihî. “Gönlünün arzuları ve aklına takmış olduğu emelleri peşinde ellerini eskitti, yani ömrünü geçirdi.” Dünyaya ait bir sürü emelleri vardı, o emelleri tahakkuk ettireceğim diye ömrünü iflah etti, yok etti, boşa harcadı gitti. Sonra;

Ve lem tusâ'idhu'l-eyyâmu alâ ümmiyetihî. “Zaman da umduklarını elde etmeye imkân vermedi.” *Fe-harace mine'd-dünyâ bi-*

¹⁰ Gümüşhânevî, *Râmûz*, 20, r. 9.

ğayri zâdin. “Dünyadan da azıksız çıktı gitti.”
Ve kadime alallahi teâlâ bi-ğayri hüccetin.
“Ve Allahu Teâlâ hazretlerine hiçbir hüccet takdim edemedi, hiçbir hüccet getiremedi, öylece eli boş gitti.”

Bunun biraz izahını yapalım; Bu hadîs-i şerîfte Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz demek istiyor ki; bir insan dünyaya ait çeşit çeşit emellerin, arzuların, isteklerin, heveslerin peşinde koşar da âhiretini ihmal ederse... Birçok yerde âhiret de bir yolculuk gibi söylenmiştir.

Bu dünyada yolcuyuz, nereye gidiyoruz?

Bu dünyadan âhirete yolcuyuz. Nasıl her yolcunun yola giderken yanına peynir ekmek, para pul ve gerekli malzemeyi alması gerekiyorsa, âhiret yolunun da yol ihtiyacı olan şeylerin alınması lazım.

O âhiretin yol azığı nedir?

فَانَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ

*Fe-inne hayra' z-zâdi't takvâ.*¹¹ "Ahiret azıklarının en hayırlısı insanın takvâ ehli olmasıdır."

Hayr ü hasenât yapmasıdır, ibadât ü taat etmesidir; hayırlar işlemesidir, ömrünü Allahu Teâlâ hazretlerinin rızası yolunda geçirmesidir.

Bu adam dünyaya taktı aklını, "bir fabrika kuracağım" dedi veyahut "şöyle yapacağım, zengin olacağım, araba sahibi olacağım, şöyle yapacağım, böyle yapacağım" dedi. Uğraştı uğraştı, ahirete hiç vakit yok. Ezanlar okundu camiye gelmedi, cumalar geçti cumaya gelmedi, ramazanlar geçti teravihleri ihmal etti, oruçları tutmadı, "ben bunları tutarsam zayıf kalıyorum, çalışmıyorum, kazanmıyorum" filan. Zekâtını vermesi lazımdı, "bu para lazım" dedi, yanında tuttu, zekâtını vermedi. Hacca gitmesi lazımdı, "hele şu işi bitireyim, bu işi bitireyim..." Vazifelerinin hiçbirisini yapmadı.

Ama ecel birdenbire geliverir; anlaşman, ahdin yok ki! "Şu vakte kadar müsaade edeceğim, ille sen her şeyi hazırladığın zaman

---

¹¹ 2/Bakara, 197.

geleceğim” demez ki *melekü'l-mevt!* Ne zaman geleceğini bilemezsin, birden gelir geldiği zaman da bir an ileriye bir an geriye gitmez, o anda insanın emanetini alırlar. “Ver bakalım emaneti, iş bitti, müddet doldu.” derler. İmtihandaki çocuk gibi... Çocuklara;

“İmtihan bitti kalemlerinizi kaldırın” diyoruz.

“Hocam bir cümle kaldı.”

“Yarım kalsın cümle, tamam, süre bitti.” diyoruz, kağıtları önünden çatur çatur çekip alıyoruz.

Ömrün müddeti bitiverir. Bir insan böyle dünya peşinde koştu koştu da, ömrü bitiverdi de ondan sonra âhirete hiçbir hazırlık yapmadan, hiçbir hayr u hasenât işlemeden gittiyse o insanların en zavallısı odur. İnsanların çoğu böyle işte... Âhireti taa ölümüne yakın düşünür. Hattâ kimisi o zaman da düşünmez, birden bire ölüm ansızın ummadığı bir zamanda geliverir, âhirete eli bomboş gider. İnsanların en zavallısı, en müflisi, en çok ziyanda olanı bu kimsedir.

Bu hadîs-i şerîften çıkan ders nedir?

Ölüm gelmeden önce aklımızı başımıza toplayıp dünyaya bu kadar dalmayıp ahirete azık toplamaya çalışmaktır.

“E hocam yani olmuyor. Dünyaya çalışmasak evdekiler, çoluk çocuk yiyecek istiyor, giyecek istiyor...”

“Haa geceleri ne yapıyorsun? Kaç saat çalışıyorsun dünya için?”

Dünya için sekiz on saat çalışıyorsun, ondan sonra ne yapıyorsun?

Ondan sonra da televizyonun başına geçiyorsun, gazeteyi eline alıyorsun. Cumartesi, pazar yoruldu gezelim, eğleneceğim diyorsun, Elmadağ’a çıkıyorsun, kayak kayıyorsun; yazın deniz kenarına gidiyorsun, plaja giriyorsun... O zamanlar vakit oluyor. Ama Allahu Teâlâ hazretlerine ibadet bahis konusu olduğu zaman, vakit yok! Gündüz dünya için çalıştın, akşam olunca da yorgun, uzanıp yatıyorsun. Ne oruç, ne ibadet, ne gece ibadeti var; ne tesbih, ne zikir, ne fikir var! Öyle gidiyor...

İstersen hem dünyaya da çalışırsın, kimseye muhtaç olmadan parayı kazanırsın.

Bak memurluk sekiz saat, iki saat de yolda geçse on saat... 14 saat senin... O 14 saatin acaba bir saatinde insan Allah'a halis kul-luk edemez mi? 15 dakika, yarım saat yapamaz mı? Yolda gelirken, giderken "Allah" diyemez mi?

Allah'ın birçok emirleri var, sevap kazanmanın birçok çaresi var. Allahu Teâlâ hazretleri rahmetine paha istemiyor. Şairin birisi, "bahâ istemiyor; bahâne istiyor" demiş. Sen şöyle birazcık bir bahâne gösteriversen, küçüğünü çoğa sayacak, büyütecek. Azını çoğa sayacak, yine lütfedecek, kerem edecek.

Geceleyin bir namaz kılıveriyorsun, "iki rekât kıldığın namaz dünyadan da dünyanın içindeki her şeyden hayırlıdır." diyor.

Neden, sanki çok mühim bir şey mi?

Değil ama bahâne ediyor.

Bir oruç tutuveriyorsun, bahâne ediyor. Malının çoğunu, 39 parçasını kendine ayırıyorsun, o bir parçasını da fukaraya veriyorsun, cömert defterine yazılıyorsun; yani gayet kolay.

g. Cennete Girmek Kolay Cehennem İçin Allah'la İnatlaşmak Lazım

Allahu Teâlâ hazretlerinin cennetini, rızasını kazanamayan insan inat etmiş oluyor. “İlle ben cennete girmeyeceğim, canım mutlaka cehenneme gitmek istiyor.” demiş oluyor, keçi inadı gibi inat etmiş oluyor. Yoksa cennete girmemek için hiçbir sebep yok. Allahu Teâlâ hazretleri her şeyi on misli, 100 misli, 700 misli, kat kat ecirler vererek lütfediyor.

Allahu Teâlâ hazretleri gözümüzden, gönlümüzden perdeyi kaldırsın. Dünyanın hakîki çehresini, fâniliğini, hiçliğini idrak edip; âhiret için dünyamızı tanzim ederek rızasına uygun bir şekilde ömür geçirmeyi cümlemize nasip eylesin.

Helalinden yaşamayı, helalinden kazanmayı, kendimizin de yememizi, başkalarına da hayr u hasenât yapıp yedirmemizi, başkalarının gönlünü almamızı nasip eylesin. Rızasına uygun amellere, salih amellere, hayırlara, sadakalara cümlemizi muvaffak eylesin. Sevdiği razı olduğu bir kul olarak huzuruna kavuşmayı cümlemize müyesser eylesin. Pey-

gamber *Ssallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in livâü'l-hamd sancağı altında şöylece haşr u cem olmayı cümlemize nasip eylesin.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ

Lâ tudrikuhu'l-epsâru ve hüve yüdriku'l-epsar.

Bu dünyada görmek ne haddimize, güneşe bile bakamıyoruz. Ahirette *cemâl-i bâ-kemâlini* ayın on dördü gibi görmek bahtıyarlığına eren mesut bahtıyar kullar zümresine cümlemizi dahil eylesin.

Fâtiha-ı Şerîfe mea'l-Besmele.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

1 Cemâziye'l-Evvel 1402 / 25.02.1982

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

